

10.04.2017

Kj/3

Käsiteltävä tässä kokouksessa

§ 363

Lausunto hallituksen esityksestä laeiksi rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain ja sairausvakuutuslain muuttamisesta

HEL 2017-002985 T 03 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti antaa seuraavan lausunnon sosiaali- ja terveysministeriölle hallituksen esityksestä laeiksi rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain ja sairausvakuutuslain muuttamisesta:

Lakiesitysluonnoksen tavoitteena on muuttaa rajalakia (liitteet 3, 4) siten, että siinä säädetty vastaisi sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuudistuksen mukaista uutta kansallista sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämistä, tuottamista ja rahoittamista sekä asiakkaan valinnanvapautta koskevaa lainsäädäntöä. Lisäksi tavoitteena on yksinkertaistaa toimeenpanon hallinnollisia menettelyjä sekä vahvistaa lain soveltamisalaan kuuluvien henkilöjen oikeussuojakeinoja ja viranomaisten tietojenvaihtoa. Kaupunginhallitus pitää lain tavoitteita tarkoituksenmukaisina ja kannatettavina.

Hallituksen esityksen keskeisin muutos nykytilanteeseen nähden koskee tulevia maakuntia. Jatkossa maakunta vastaisi henkilölle hoitoon hakeutumisesta toiseen EU- tai ETA -valtioon tai Sveitsiin ja näissä maissa terveystalvelujen käytöstä henkilölle aiheutuneista kustannuksista.

Lakiesitysluonnoksen mukaan henkilölle, jolla on kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta, ja jolle on annettu ulkomailla hoitoa EU -asetuksen 883/2004 17 - 20 artiklan perusteella (äkillinen sairastuminen), valtion toiselle EU -valtiolle maksamista kustannuksista vastaisi henkilön asuinpaikan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaava maakunta. Tilapäisen oleskelun aikaisen lääketieteellisesti välttämättömän sairaanhoidon ja toisessa EU- tai ETA valtiossa tai Sveitsissä asuminen aikaisen tarpeellisen sairaanhoidon saamista varten henkilöllä tulisi ensisijaisesti olla käytössään hoito-oikeustodistus (eurooppalainen sairaanhoitokortti), jolloin hän maksaa itse hoidosta vain hoidonantajavaltion perimän asiakasmaksun. Henkilöllä on tällöin oikeus saada korvaus hoidosta aiheutuneisiin kustannuksiin kuten, jos hän olisi käyttänyt kotikuntansa julkisen terveydenhuollon palvelua. Siten korvauksena maksetaan se määrä, jonka hoito olisi vastaavassa tilanteessa maksanut henkilön kotikunnalle. Korvauksen määrästä vähennetään asiakasmaksu, jonka henkilö olisi julkisessa terveydenhuollossa maksanut.

Kaupunginhallitus pitää tarkoituksenmukaisena, että valtio (Kela) rahoittaisi jatkossa henkilöille (ja toisille EU- ja ETA -valtioille ja Sveitsille) kaikki rajat ylittävistä terveydenhuollon tilanteista aiheutuvat kustannukset, mutta perisi maksamansa kustannukset maakunnilta. Kela laskeuttaisi maakunnalta sen asukkaan kustannukset rajat ylittävistä terveydenhuollon hoidoista varainhoitovuoden päätyttyä. Maakunnan maksuvelvollisuus asukkaansa rajat ylittävän terveydenhuollon tilanteissa on muutos aikaisempaan, koska tähän mennessä kustannuksista on vastannut Kela (valtio). Tämä on pieni osa monikanavarahoituksen yksinkertaistamista.

Hallituksen lakiesityksen luonnoksessa ehdotetaan, että EU- tai ETA -valtiossa sekä Sveitsissä terveystalvuuja käyttäneelle henkilölle maksettaisiin korvauksia samoin perustein kuin jos henkilö olisi käyttänyt Suomessa maakunnan järjestämiä terveystalvuuja. Lakimuutoksen iso periaatteellinen muutos nykytilaan on se, että EU -hoidosta ei enää maksettaisi vain sairausvakuutuskorvausta, vaan Suomen palveluvalikoimaan kuuluvan hoidon saisi maakunnan hinnoilla eli asiakasmaksulla ja maakunnan maksamana. Muutos turvaisi osaltaan myös henkilöille EU -säännöksillä taattua, direktiivin mukaista liikkumisvapautta, kun hän hakee terveystalvuuja rajat ylittävissä tilanteissa toisesta EU- tai ETA -valtiosta tai Sveitsistä.

Lakiesityksen luonnoksen mukaan henkilölle aiheutuneet kustannukset korvattaisiin siten edelleen jälkikäteen, mutta jos henkilön maksama kustannus ylittäisi sen kustannuksen määrän, joka vastaavasta hoidosta olisi aiheutunut henkilön terveystalvuuja järjestämisestä vastuussa olevalle maakunnalle, maksettaisiin henkilölle korvauksena tämä maakunnalle aiheutuvan kustannuksen määrä. Henkilön maksettavaksi jäisi kaikissa tilanteissa vähintään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain mukainen (maakunnan) asiakasmaksu. Tätä menettelytapaa kaupunginhallitus pitää kannatettavana.

Ehdotettu toimintamalli ei rajoita henkilön valinnanvapautta, koska hän voisi hakeutua hoitoon maakunnan järjestämiin palveluihin Suomessa tai vaihtoehtoisesti rajat ylittäen EU- tai ETA -valtioon tai Sveitsiin ilman että kustannusten korvaaminen aiheuttaisi esteen hoitoon hakeutumiselle edellä mainittuihin valtioihin tai hoidolle Suomessa. EU- tai ETA -valtioon tai Sveitsiin hoitoon hakeutuessaan henkilö maksaisi terveystalvuuja käytöstä aiheutuvat kustannukset ensin itse. Kustannukset korvattaisiin hänelle jälkikäteen.

Hoitoon hakeutumisen suhteen henkilöt eivät ole kuitenkaan tasa-arvoisessa asemassa, koska kaikki henkilöt eivät ole maksukykyisiä eikä kaikilla henkilöillä ole yhdenvertaisia mahdollisuuksia käyttää ulkomailla tarjottavia terveystalvuuja ja suoriutua hoitopaikkaan matkustamisesta

aiheutuvista kustannuksista. Terveydentila tai muu kyvyttömyys valintojen tekemiseen voivat maksukyvyn ohella aiheuttaa tosiasiallisen esteen hakeutua käyttämään yhdenvertaisesti EU- tai ETA -alueella tai Sveitsissä tarjottavia terveydenhuollon palveluja.

Vastavuoroisesti kaikilla maakunnan järjestämisvastuulle kuuluville terveydenhuollon palvelujen tuottajilla olisi velvollisuus ottaa vastaan toisesta EU- tai ETA -valtiosta tai Sveitsistä hoitoon hakeutuvia henkilöitä. Maakunnan olisi järjestettävä hoito tällaiselle henkilölle ilman syrjintää samojen perusteiden mukaisesti kuin Suomessa asuvalle. Henkilö maksaisi maakunnalle hoidon tosiasiallisesta järjestämisestä aiheutuvat kustannukset, joista henkilö voi hakea korvausta kotivaltionsa sosiaaliturvajärjestelmästä. Tähän ei ehdoteta muutosta muuten kuin, että vastaanottava taho olisi maakunta kunnan sijasta.

EU- tai ETA -valtiossa tai Sveitsissä käytettyjen terveydenhuollon palvelujen korvaamisen yleisenä edellytyksenä olisi, että kustannusten aiheuttanut terveysterveyspalvelu kuuluisi terveydenhuoltolain 7 a §:ssä tarkoitettuun terveydenhuollon palveluvalikoimaan ja että henkilö olisi maksanut kaikki EU- tai ETA -valtiossa tai Sveitsissä käyttämiensä terveysterveyspalvelujen kustannukset paikalliselle palveluntuottajalle.

Kaupunginhallitus katsoo, että lakiesitysluonnoksessa mainittu kohta valmisteilla olevan valinnanvapauslain 15 §:n mukaisista suoran valinnan palveluista aiheutuneiden kustannusten korvausperiaatteesta ilman muita edellytyksiä, on oikean suuntainen mutta suoran valinnan palvelun määrittely riittämätön. Sen arviointi, millainen hoito kuuluu ulkomailta annettuna suoran valinnan palveluihin voi aiheuttaa tulkintavaikeuksia, koska lausunnolla olleessa valinnanvapauslakiluonnoksessa ei ole riittävän täsmällisesti määritelty suoran valinnan palveluja.

Muiden terveysterveyspalvelujen korvaamisen edellytyksenä olisi henkilön hoidon ja palvelutarpeen arviointi maakunnan liikelaitoksessa tai että vastaava arviointi olisi tehty EU- tai ETA -valtiossa tai Sveitsissä, ja että henkilön terveysterveyspalvelu olisi sama tai vastaava kuin hänelle maakunnan liikelaitoksen tekemän hoidon- tai palvelutarpeen arvioinnin perusteella olisi Suomessa järjestetty. Muiden terveysterveyspalvelujen korvaamisen edellytyksenä voisi olla lakiehdotuksen mukaan myös henkilölle myönnetty lääkärin tai hammaslääkärin tutkimukseen perustuva lähete.

Maakunnan liikelaitoksen hoidon ja palvelutarpeen arviointi olisi tehtävä myös jälkikäteen, kun potilas hakee kustannuksiin korvauksia. Myös toisessa EU- tai ETA -valtiossa tai Sveitsissä toteutettu lääketieteellisesti vastaava henkilöä koskeva yksilöllinen hoidon ja palvelutarpeen arviointi hyväksyttäisiin hallituksen esityksen mukaan terveysterveyspalvelujen korvaamisen edellytyksenä. Sen arviointi, vastaako toisessa EU- tai

ETA -valtiossa tai Sveitsissä lääketieteellisesti tehty yksilöllinen hoidon- ja palvelutarpeen arviointi vastaavaa maakunnan liikelaitoksen tekemää arviointia, voi aiheuttaa tulkinnallisia vaikeuksia. Lääketieteelliseen tutkittuun tietoon ja kokemukseen perustuva hoidon- ja palvelutarpeen arviointi ei ole aina lähtökohtaisesti sama riippuen siitä tehdäänkö arviointi Suomessa vai jossain toisessa valtiossa. Kaupunginhallitus katsoo, että myös tämä kohta tulee täsmentää lakiin.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan jos henkilölle olisi myönnetty suoran valinnan palvelujen tuottajalta maksuseteli tai maakunnan liikelaitoksesta asiakasseteli tai henkilökohtainen budjetti, oikeuttaisivat nämä terveystalvasta aiheutuneen kustannuksen korvaukseen. Henkilön olisi näissäkin hoitoon hakeutumisen tilanteissa maksettava palvelun kustannukset EU- tai ETA -valtiossa tai Sveitsissä ensin itse, ja hän saisi korvauksen kustannuksista näille määritellyn arvon mukaisesti jälkikäteen maakunnalta. Kaupunginhallitus katsoo, että tämä edellyttää huomattavaa oheisviestintää väestölle, koska ulkomailla annettujen terveystalvasta palvelujen kustannuksina korvattaisiin vain terveystalvasta palveluja. Kuitenkin hallituksen esitysluonnoksessa valinnanvapauslainsäädännöksi asiakasseteli tai henkilökohtainen budjetti mahdollistaa myös sosiaali- huollon palvelujen hankinnan palvelu- ja hoidontarpeen arvioinnin perusteella.

Kaupunginhallitus pitää kannatettavana sitä, että lakiesitysluonnoksen ehdotus ainoastaan EU- ja ETA-valtiossa ja Sveitsissä terveystalvasta palvelujen käyttö ja sairaanhoidon saaminen korvattaisiin. Muissa valtioissa terveystalvasta palvelujen käytöstä aiheutuneita kustannuksia ei jatkossa enää korvattaisi. Tämä selkiyttää nykyistä tilannetta. Tähän saakka kolmansissa valtioissa annetun hoidon kustannuksista on voinut hakea jälkikäteen valtiolta (Kelasta), jos henkilö on joutunut sairauden, raskauden tai synnytyksen takia hoitoon tilapäisen ulkomailla oleskelun aikana.

Kaupunginhallitus toteaa, että hoitoon hakeutuminen EU- tai ETA -valtioon tai Sveitsiin saattaa lisääntyä, koska henkilö saa maakunnalta hoidon todellisten kustannusten mukaisen korvauksen hoidostaan em. valtioissa, mutta kuitenkin enintään sen, mitä vastaava hoito maakunnan järjestämänä olisi maksanut asiakasmaksulla vähennettynä. Tämä saattaa osaltaan vaikuttaa siihen, että hoitoon pääsy maakunnan palveluihin nopeutuu jossain määrin, jos osa maakunnan hoitovastuulla olevista potilaista hakeutuu hoitoon ulkomaille. Merkitys lienee kuitenkin varsin vähäinen.

Kaupunginhallitus pitää kannatettavana hallituksen esitysluonnokseen sisältyvää lisäystä maakunnan oikeudesta saada korvausta valtion varoista (Kelalta) kustannuksista, jotka aiheutuvat Suomessa kotikuntaa vailla olevalle henkilölle annetusta hoidosta mielenterveyslain, tervey-

10.04.2017

Kj/3

denhuoltolain (sen 70 §), lastensuojelulain ja tartuntatautilain perusteella. Aikaisemmin korvauskäytäntö on ollut hyvin tulkinnanvarainen, koska korvauksen maksamiselle kotikuntaa vaille olevalle, edellä tarkoitetuissa tilanteissa, ei ole ollut lain tukea.

Esittelijä

vs. kaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Annikki Thoden, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36048
annikki.thoden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Sosiaali- ja terveysministeriö, lausuntopyyntö 6.3.2017
- 2 Social- och hälsovårdsministeriet, Begäran om utlåtande 6.3.2017
- 3 Rajalaki, Hallituksen esitys laeiksi rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain ja sairausvakuutuslain muuttamisesta
- 4 Rajalaki, ruotsi
- 5 Sosiaali- ja terveysviraston lausunto kaupunginhallitukelle hallituksen esityksestä laeiksi rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain ja sairausvakuutuslain muuttamisesta Allekirjoitettu

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote Sosiaali- ja terveysministeriö
Otteen liitteet Esitysteksti

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Suomessa voimassa olevalla lailla rajat ylittävästä terveydenhuollosta (1201/2013, Rajalaki) on saatettu voimaan Euroopan unionin (EU) direktiivi potilaan oikeuksista rajat ylittävässä terveydenhuollossa (2011/24/EU, potilasdirektiivi). Rajalaissa on otettu huomioon EU:n jäsenmaissa suoraan sovellettavat Euroopan parlamentin ja neuvoston sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetut asetukset (EU - astus 883/2004 ja EU -asetus 987/2009).

Rajalaissa säädetään kattavasti erilaisista rajat ylittävistä hoitoon haakeutumisen, äkillisen sairastumisen sekä niistä aiheutuneiden kustannusten korvaamisesta, kun hoito annetaan toisessa EU- tai Euroopan talousalueen (ETA) valtiossa tai Sveitsissä tai edellä mainittuihin valtioi-

hin kuulumattomassa valtiossa (ns. kolmas valtio). Rajalaissa säädetään vastaavasti toisesta EU- tai ETA -valtiosta tai Sveitsistä tulevan henkilön oikeudesta hakeutua käyttämään Suomen julkisen ja yksityisen terveydenhuollon palveluja.

Hallituksen esitykseen sisältyy lähinnä rajalain säännösten päivittämiseen liittyviä teknisluontoisen ja terminologisia muutoksia, jotka johtuvat vireillä olevasta kansallisesta sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuudistuksesta (sote-uudistus). Sote-uudistuksella on tarkoitus siirtää sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuu kunnilta maakunnille. Hallituksen esityksen mukaan Rajalaki koski jatkossakin vain terveyspalveluja. Hallituksen esitys on valmisteltu osana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta ja siihen liittyvää maakuntahallinnon perustamista. Sote- ja maakuntauudistuksen yhteydessä on valmisteltu lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslainsäädäntöä, uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon monikanavaista rahoitusta sekä siirretään valtion aluehallinnon sekä kuntien ja kuntayhtymien muiden kuin sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä maakunnille.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan EU- ja ETA -valtiossa ja Sveitsissä terveystalouden käyttäneelle henkilölle maksettavien korvausten maksamista samoin perustein, kuin jos henkilö olisi käyttänyt Suomessa maakunnan järjestämiä terveystalouden palveluja. Muissa valtioissa henkilölle aiheutuneita kustannuksia ei enää korvattaisi. Esityksessä ehdotetaan myös, että maakunnat vastaisivat asukkailleen näissä valtioissa terveystalouden käytöstä aiheutuneista kustannuksista. Lisäksi ehdotetaan valtion korvauksen laajentamista koskemaan lastensuojelulain, mielenterveyslain ja tartuntatautilain, terveydenhuoltolain 70 §:n soveltamisesta johtuvia tilanteita, joissa maakunta on järjestänyt sairaanhoitoa kotikuntaa vailla olevalle henkilölle.

Valinnanvapautta koskeva hallituksen esitysluonnos on ollut lausunnot ja lausuntoaika päättyi 28.3.2017. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuottamista koskevasta hallituksen esityksestä pyydettiin erikseen lausunnot syksyllä 2016. Soten monikanavaisen rahoituksen yksinkertaistamista koskeva valmistelutyö jatkuu ministeriöissä reformiministeriryhmän 21.12.2016 ilmaisemien suuntaviivojen mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää kirjeellään 10.3.2017 jakelussa mainittuja tahoja antamaan lausuntonsa luonnoksesta hallituksen esitykseksi rajat ylittävistä terveydenhuollosta annetun lain (1201/2013) ja sairausvakuutuslain (1224/2004) muuttamiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausunnot mahdollisimman pian ja kuitenkin viimeistään 12.4.2017 klo 16.15 mennessä. Aikataulun kiireellisyydestä johtuen lausunto on käsiteltävä tässä kokouksessa.

10.04.2017

Kj/3

Lausunto on valmisteltu sosiaali- ja terveysviraston antaman lausunnon perusteella (liite 5) ja lopullinen kaupungin lausunto on valmisteltu yhdessä kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston kanssa.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Annikki Thoden, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36048
annikki.thoden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Sosiaali- ja terveysministeriö, lausuntopyyntö 6.3.2017
- 2 Social- och hälsovårdsministeriet, Begäran om utlåtande 6.3.2017
- 3 Rajalaki, Hallituksen esitys laeiksi rajat ylittävistä terveydenhuollosta annetun lain ja sairausvakuutuslain muuttamisesta
- 4 Rajalaki, ruotsi
- 5 Sosiaali- ja terveysviraston lausunto kaupunginhallitukelle hallituksen esityksestä laeiksi rajat ylittävistä terveydenhuollosta annetun lain ja sairausvakuutuslain muuttamisesta Allekirjoitettu

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Sosiaali- ja terveysministeriö

Otteen liitteet

Esitysteksti

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveysvirasto